

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора, ректора Закладу вищої освіти
«Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»

Худолей Вероніки Юріївни,

на дисертаційну роботу Тарчинця Олексія Сергійовича на тему:

«Стратегія нарощення інвестиційного потенціалу в умовах антикризового управління національною економікою», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи

Сучасний етап розвитку національної економіки України характеризується безпрецедентною динамічністю та глибокими структурними змінами, викликаними повномасштабною війною та руйнуванням традиційних господарських зв'язків. За умов критичного дефіциту фінансових ресурсів, масштабних втрат виробничих потужностей та руйнування інфраструктури виникає гостра потреба у формуванні принципово нових, адаптивних механізмів стабілізації макроекономічної системи. Ключовим фактором її успішного відновлення та повоєнної відбудови виступає інвестиційний потенціал, який наразі перебуває під постійним тиском високих безпекових і системних ризиків.

Реалізація класичних інструментів залучення та розподілу капіталу в теперішніх реаліях є малоефективною, оскільки більшість вітчизняних підприємств і територіальних громад функціонують у режимі жорсткої економічної кризи. За таких обставин управління національною економікою має трансформуватися у площину проактивного антикризового регулювання, здатного оперативно реагувати на зовнішні шоки, мінімізувати інституційні бар'єри для інвесторів та створювати сприятливий клімат навіть за умов невизначеності. Особливого значення набуває пошук внутрішніх резервів акумуляції фінансових ресурсів, оптимізація структури капіталовкладень та впровадження інноваційних цифрових інструментів фінансування.

Потреба у глибокому переосмисленні теоретико-методологічних засад формування інвестиційної політики та розробці прикладних рекомендацій для подолання кризових явищ зумовлює високу практичну значущість відповідних наукових пошуків. Необхідно створити комплексну стратегію, яка б органічно поєднувала інструменти антикризового менеджменту на макрорівні із завданнями нарощення фінансової спроможності держави. Зазначені обставини підтверджують, що тема дисертаційного дослідження Тарчинця Олексія Сергійовича «Стратегія нарощення інвестиційного потенціалу в умовах антикризового управління національною економікою» є надзвичайно своєчасною, теоретично обґрунтованою та має суттєве значення для вітчизняної економічної науки та практики.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана в межах планів науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за такою темою «Формування організаційно-економічних засад запобігання загрозам сталого розвитку в умовах війни» (номер державної реєстрації 0122U201268, 2022-2026 рр.), у межах якої запропоновано концептуалізацію підвищення рівня інвестиційного потенціалу як інструменту антикризового управління економікою; переосмислено теоретико-прикладні засади управління інвестиційним потенціалом, що визначає ключовим завданням не лише визначення напрямів його відтворення, а й формування адаптивної системи діагностики та вимірювання його параметрів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Існуючі наукові положення за темою дослідження детально проаналізовані автором, що відображено у структурі та змісті роботи, а також у широкому спектрі систематизованих праць вітчизняних та іноземних вчених у сфері формування антикризової політики та нарощення інвестиційного потенціалу держави. Окрім зазначеного, здобувачем детально вивчено чинну нормативно-правову базу, яка регулює інвестиційну діяльність в Україні, та всебічно

проаналізовано значний масив статистичної інформації щодо макроекономічних показників і динаміки інвестиційних процесів в умовах сучасних викликів.

Мета дослідження сформульована чітко й логічно, а об'єкт і предмет повністю відображають специфіку обраної тематики. Поставлені автором завдання є цілком обґрунтованими, послідовними та спрямованими на комплексне досягнення мети дисертаційної роботи.

Для реалізації поставлених дослідницьких завдань у дисертаційній роботі було застосовано комплекс як загальнонаукових, так і спеціальних методів пізнання, зокрема: ретроспективного аналізу – задля вивчення генезису та еволюції наукової думки стосовно трактування категорій «інвестиції», «потенціал», «інвестиційний потенціал», «антикризове управління», «державне регулювання»; групування, узагальнення, а також діалектичного і системного підходів – з метою критичного аналізу та систематизації наявних теоретичних поглядів на об'єкт дослідження, обґрунтування наукової гіпотези щодо значення інвестиційного потенціалу в системі антикризового менеджменту на макrorівні, формування методичного базису та оцінювання поточного стану інвестиційного потенціалу вітчизняної економіки; аналізу та синтезу – для деталізації змістовного наповнення ключових дефініцій, доведення доцільності обраних принципів і підходів у контексті вирішення визначених завдань; економіко-статистичного – під час дослідження макроекономічних чинників впливу та ідентифікації потенційних джерел збільшення обсягів інвестиційних ресурсів України; інтегрального – з метою розрахунку узагальнюючих показників стану інвестиційного потенціалу національної економіки; графічного, схематичного та табличного методів візуалізації – задля наочного й чіткого представлення отриманих наукових результатів; нормативно-правового – у процесі дослідження чинної законодавчої бази та нормативного підґрунтя регулювання інвестиційних процесів у державі.

Дисертація Тарчинця О.С. є завершеною та оригінальною науковою працею, що характеризується цілісною побудовою та відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів №44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та

скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р.

Наукова новизна одержаних результатів

Ознайомлення із матеріалами дисертаційного дослідження та оприлюдненими науковими публікаціями автора дає підстави повною мірою погодитися із ключовими результатами, що становлять наукову новизну роботи та виносяться на захист:

- науково обґрунтовано концептуальну модель управління інвестиційним потенціалом економіки України, орієнтовану на його нарощення через призму стратегічних державних пріоритетів (с. 176-184);

- удосконалено науково-методичні положення щодо формування функціонально-реляційної структури інвестиційного потенціалу (с. 37-39);

- розкрито теоретичні засади функціонування інвестиційного потенціалу в системі антикризового менеджменту на макрорівні (с. 51-52);

- запропоновано стратегічні напрями оптимізації державного регулювання процесів формування та відтворення інвестиційного потенціалу (с. 73-76);

- розвинуто термінологічно-понятійний апарат економічної науки через авторське уточнення сутності дефініцій: «інвестиційний потенціал національної економіки», «антикризове управління національною економікою», «державне регулювання процесів формування та нарощення інвестиційного потенціалу національної економіки» (с. 49, с. 45, с. 56);

- розроблено методичний підхід до оцінювання стану інвестиційного потенціалу держави, відмінність якого полягає у комплексному розрахунку системи субіндексів: ресурсного забезпечення, фінансової спроможності, інвестиційної активності та інноваційного оновлення (с. 78-90);

- визначено стратегічні вектори нарощення інвестиційного потенціалу в межах антикризової політики, серед яких: імплементація інвестиційно-інноваційної моделі відтворення капіталу; інституціоналізація страхування воєнно-політичних ризиків; розбудова цифрової інфраструктури управління

активами; модернізація фіскально-монетарних стимулів; реновація критичної інфраструктури та стимулювання внутрішнього ринку капіталу (с. 202-208).

Практичне значення результатів дослідження

Результати дисертаційної роботи впроваджені у діяльність:

– ТОВ «КУА «УАЙТ», що сприяло мінімізації впливу інфляційних чинників та обмеженості ресурсів, забезпечуючи підґрунтя для стабілізації ринкових позицій компанії та формування передумов для повоєнного відновлення економіки (довідка про впровадження №130126/01 від 13.01.2026 р.);

– ТОВ «ФК «ОМЕГА ФІНАНС» при використанні запропонованих у дисертаційному дослідженні підходів з метою зростання ефективності залучення, оцінювання та використання інвестиційних ресурсів в умовах підвищеної макроекономічної нестабільності (довідка про впровадження №26/01/26-1 від 26.01.2026);

– Агенції регіонального розвитку Чернігівської області для стратегічних напрацювань в контексті нарощення інвестиційного потенціалу Чернігівського регіону (довідка про впровадження №42 від 20.03.2026);

– Національного університету «Чернігівська політехніка»: використано в навчальному процесі кафедри економіки, обліку і оподаткування при розробці методичних матеріалів, а також під час проведення лекційних та практичних занять з навчальних дисциплін «Еколого-економічний аналіз інвестиційних проєктів» і «Моделювання та прогнозування розвитку соціально-економічних систем» (довідка № 203/08-723 від 23.04.2026р.).

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 17 наукових працях, серед яких: 1 стаття, що включена до міжнародної наукометричної бази Web of Science; 1 стаття у зарубіжному виданні, що включена до міжнародної наукометричної бази Scopus; 6 статей у наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних; 10 праць апробаційного

характеру. Загальний обсяг публікацій – 7,38 друк. арк.; особисто автору належить – 4,28 друк. арк..

Автором дотримані вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р., № 44, щодо кількості публікацій, відповідності опублікованим результатам тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності.

Дисертант дотримувався норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації

1. У підрозділі 1.1 дисертаційного дослідження, де розглядається сутність інвестиційного потенціалу, здобувач пропонує авторську трикомпонентну функціонально-реляційну структуру (внутрішній, трансмісійний та бар'єрний потенціали). Доцільно було б детальніше обґрунтувати, за якими критеріями окремі субпотенціали (зокрема, екологічно-регенеративний) віднесені саме до бар'єрного потенціалу, а не до базового (внутрішнього), оскільки природно-ресурсні чинники традиційно розглядаються як первинний ресурсний базис.

2. У підрозділі 1.3 автор пропонує методичний підхід до оцінювання інвестиційного потенціалу на основі інтегрального індексу, який розраховується через чотири субіндекси. Варто було б ширше пояснити, як у межах цієї

математичної моделі враховується чинник воєнно-політичного ризику, який в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення в Україні має визначальний деструктивний вплив на інвестиційну діяльність.

3. Аналізуючи макроекономічні чинники у другому розділі дисертації (зокрема в підрозділі 2.1), автору доцільно було б приділити більше уваги кількісній оцінці впливу масштабів тіньової економіки та корупційного складника на провідність трансмісійних каналів інвестиційного потенціалу України.

4. У підрозділі 3.2, де обґрунтовуються стратегічні напрями нарощення інвестиційного потенціалу, здобувач розглядає формування цифрової інфраструктури управління активами та імплементацію інвестиційно-інноваційної моделі. Проте виникає питання: які саме специфічні механізми внутрішнього ринку капіталу спроможні забезпечити фінансову основу для реалізації цих напрямів в умовах жорсткого бюджетного дефіциту.

5. Матриця державного регулювання, представлена у підрозділі 3.2, та прогностична оцінка у підрозділі 3.3 загалом носять комплексний характер. Разом із тим, потребує додаткового пояснення, яким чином у прогнозах враховано варіативність часових меж завершення активних воєнних дій, адже тривалість гарячої фази війни критично змінює траєкторію післявоєнного відновлення національної економіки.

Вказані зауваження та дискусійні положення не знижують загальної теоретичної та практичної значущості дисертації та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи Тарчинця Олексія Сергійовича.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Тарчинця Олексія Сергійовича на тему «Стратегія нарощення інвестиційного потенціалу в умовах антикризового управління національною економікою» є завершеним дослідженням, яке виконане на актуальну тему, містить положення наукової новизни.

Дисертація відповідає спеціальності 051 Економіка.

Дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами)

та «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами й доповненнями від 19 травня 2023 р. № 502) та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502).

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Тарчинець Олексій Сергійович, автор дисертації «Стратегія нарощення інвестиційного потенціалу в умовах антикризового управління національною економікою», заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка.

Опонент:

доктор економічних наук,

професор, ректор

Закладу вищої освіти

«Міжнародний науково-технічний

університет імені академіка Юрія Бугая»

Вероніка ХУДОЛЕЙ